

Djumansi

Djumansi tilhører lobi-folket

TEKST: DORTHE NIELSEN · FOTO: WILLIAM VEST-LILLESØE

Majsplanterne har vokset sig kæmpestore. Pigen og gederne, der bevæger sig på den smalle sti gennem marken, er næsten usynlige. Djumansi på 12 år er på vej tilbage til sit hus. Det ligger i landsbyen Tambili i den sydvestlige del af Burkina Faso. Landsbyens huse er spredt over et stort område. Djumansis hus ligger helt for sig selv omkranset af familiens marker. Stierne snor sig som en labyrint, men pludselig er pigen og dyrene fremme og står i udkanten af gårdspladsen. Her ligger huset med det flade tag, og en stige står klar ved siden af døren. Djumansi går forbi bålpladsen med alle køkkentingene og de to hytter, hvor de opbevarer høsten. Hun binder dyrene ved det store træ og tørrer sveden af panden, mens hun kigger sig omkring.

Lobiernes huse og traditioner

”Min far siger, at vores hus er bygget på en særlig måde, fordi vi er lobier,” fortæller hun, mens hun peger hen på huset. ”Taget er fladt, og vi bruger stiger, når vi kravler derop. Vi har både en stige inde i huset og udenfor. Vi sover på taget, når det ikke regner.” Djumansi har godt set andre slags huse, når hun har været til fest i byen Gaoua. Men alle, hun kender, bor på samme måde som hun selv og hendes familie. ”Vi lobier har også nogle særlige figurer af træ. De beskytter familien og kan give gode råd, hvis der er noget, man er i tvivl om. Min far har fortalt, at de er vigtige for os, fordi de har forbindelse til vores forfædre.”

Djumansis stemme er alvorlig, mens hun forsøger at gengive sin fars forklaring. ”Vi har også et gravsted tæt ved huset.” Hun rejser sig og går over mod en cirkel af sten. Oven på stenene står en lille skål med mad. ”Her ligger min bedstemor begravet,” fortæller hun. ”Hver dag giver vi hende lidt mad og drikke.”

Djumansis familie lever af landbrug

”I min familie er vi syv,” forklarer hun. ”Jeg har to storesøstre og to yngre brødre, og så er der min far og mor.” Djumansis familie lever af landbrug. De dyrker majs, hirse, durra og bønner. De har også geder og høns. Der er mange ting at passe, og huset har hverken vand eller elektricitet. ”Det er mig og mine brødre, der går ud med dyrene, så de kan finde mad.” Hun tænker sig lidt om, før hun fortsætter. ”Jeg henter vand, samler brænde til bålet og vasker op, når vi har spist. Nogle dage laver jeg også mad. Og så har vi en maskine, som kan knuse majs – når majsens er knust, stamper vi det til majs mel. Det hjælper jeg også med sammen med mine søstre.”

Djumansi på vej op ad trappen til husets flade tag.

Djumansi sammen med sin familie. Far og mor - Dimané og Bourobar, de to brødre Papou på 9 år og Ardjouma på 7 år og den ene storesøster Bavargou på 15 år.

Djumansis far, Dimané Kambou, vil gerne tilføje noget: ”Som I kan se, så har jeg kun én arm. Den anden har jeg mistet i en ulykke. Så derfor må mine børn og min kone lave ekstra meget,” forklarer han. ”Ulykken skete, mens jeg var i nabolandet Elfenbenskysten. Jeg var taget dertil sammen med andre herfra for at tjene penge. Det gør vi tit, når høsten er overstået. Jeg arbejdede med at plukke kakaofrugter. En mand tabte en skarp kniv, mens han sad oppe i et højt træ. Den ramte min arm, så jeg fik et stort sår. Vi forbandt det, så godt vi kunne, men da jeg kom frem til hospitalet, kunne armen ikke reddes.” Han sukker og retter lidt på jakken med den raske arm.

Mit bedste fag er natur og teknik

Selv om Djumansi har meget at lave derhjemme, går hun også i skole. Alle eleverne på skolen er lobier. Skolen ligger tre kilometer væk, og hun følges næsten altid med veninderne Antoinette og Kuruna. Alle tre går i samme klasse – 5. klasse. Timerne i skolen ligger fra kl. 8 til 12 og fra 15 til 17. I middagspausen læser de lektier og leger. Nogle gange spiser de også et måltid mad, men tit spiser de kun morgenmad og aftensmad. ”Jeg vil gerne lære meget, så jeg kan blive en vigtig person i min landsby,” siger hun og fortæller, at det bedste fag i skolen er natur og teknik.

”Der viser de os ting – for eksempel har vi et skelet, som vi kigger på,” forklarer hun med et smil. ”Jeg kunne godt tænke mig selv at blive lærer,” siger Djumansi til sidst, og hendes far og mor nikker. Det kan måske godt lade sig gøre.

Til fest i Gaoua

En gang om året er der fest i byen Gaoua, som er den nærmeste store by. Så samles folk fra alle lobi-landsbyerne i området og holder en stor fest. De tager deres fineste tøj på, spiser god mad og synger og danser. Djumansi kender de fleste danse.

Hvert syvende år er festen en djoro. Til en djoro bliver der også sunget og danset, men samtidig får alle de unge undervisning i lobiernes historie og traditioner. Sidste gang, der blev holdt djoro, var Djumansi ikke ret gammel. Så hun kan ikke huske noget fra dengang. Derfor glæder hun sig ekstra meget til den næste djoro, hvor hun er gammel nok til at høre alle de spændende historier. Dem vil hun gerne lære at kende. ”Jeg vil gerne lære det hele.” Hun griner lidt genert, før hun fortsætter. ”...både om skelettet i skolen og om lobiernes forfædre og historie. En lærer skal vide den slags.”

På hjemmesiden kan du læse mere om lobiernes kultur og traditioner og se en film fra Djumansis hus. Djumansi og hendes lillebror viser lidt af dansen gango, som man danser, før man forlader en fest.

heleverdeniskole.dk/djumansi

